

Пелехатий Микола

д.с.-г.н., професор

Кучер Дмитро

к. с.-г. н.

Кочук-Ященко Олександр

к. с.-г. н.

Житомирський національний агроєкологічний університет

м. Житомир

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЕКСТЕР'ЄРУ КОРІВ-ПЕРВІСТОК МОЛОЧНИХ ПОРІД В УМОВАХ МОЛОЧНОГО КОМПЛЕКСУ

У сучасних умовах спостерігається децентралізація породоутворювального процесу, основними фігурантами якого є орендні та приватні господарства. Він відбувається, в основному, за рахунок використання сперми бугаїв-плідників голштинської породи північно-американської та європейської селекції з високою племінною цінністю за молочною продуктивністю [1], тому відсоток голштинської спадковості у генотипах корів українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід складає 90 % і більше у господарствах різних форм власності [2, 3]. Сучасний селекційний процес у молочному скотарстві України в цілому, і поліського регіону зокрема, характеризується інтенсивним породоутворенням і подальшим удосконаленням і консолідацією сучасних молочних порід і типів за екстер'єрним типом [1, 4, 5, 6]. Виходячи з цього, метою наших досліджень є порівняльна оцінка екстер'єру корів-первісток українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних та голштинської порід за прив'язного утримання.

Обстежені корови-первістки ПАФ «Єрчики» Попільнянського району Житомирської області належать до трьох порід: голштинської (частка голштинської спадковості за інструкцією з бонітування більше 93,7 %), українських молочних чорно-рябої і червоно-рябої (частка голштинської спадковості – до 93,7 %), які лактували в однакових технологічних умовах упродовж 2-3 останніх років.

За масо-метричними параметрами корови-первістки обстежених порід суттєво не відрізняються, що пояснюється переважним впливом на українські породи голштинів, частка яких у цих порід становить понад 80 %. Так, середня жива маса корів-первісток обстежених порід коливалась в межах 502,6–515,1 кг, висота в холці – 130,8–132,0 см, в крижах – 135,8–136,9 см, обхват грудей – 187,0–190,8 см, коса довжина тулуба палицею – 155,1–156,5 см, ширина в клубках – 50,3–50,8 см.

Із 36 порівнянь живої маси і промірів тулуба різниця достовірною ($P < 0,05-0,01$) виявилася лише у 3 випадках, що складає 8,3 % від усіх порівнянь. За промірами, що характеризують розвиток грудної клітини, спостерігається певна міжпородна різниця. Так корови-первістки голштинської

породи відрізняються досить глибокими грудьми, переважають тварин українських молочних порід за довжиною грудей (на 0,9 та 0,5 см), за обхватом (на 3,8 та 0,9 см) при недостовірній різниці ($P > 0,05$).

Аналогічна стабільність, яка зумовлена тим же фактором, спостерігається також за індексами будови тіла та спеціальними індексами тварин різних порід. Так, індекс довгоногості тварин різних порід варіює в межах 46,1–46,2 %; грудний 69,1–69,9; компактності 120–123,5; вираженості типу 24,7–25,0; широкогрудості 37,2–37,6; глибокогрудості 53,8–53,9; індекс ейрисомії-лептосомії 287,1–289,7; екстер'єрно-конституційний індекс 1,19–1,23. За індексами будови тіла та спеціальними індексами достовірна різниця ($P < 0,05$) виявилася лише у трьох випадках із 45, що складає 6,7 %.

Оскільки на українських чорно-рябій та червоно-рябій молочних породах і надалі використовують чистопородних голштинських бугаїв-плідників, нами було проведено порівняння показників екстер'єру первісток різних порід приватної агрофірми зі стандартом голштинської породи (Канада 1995). Встановлено, що первістки голштинської та української червоно-рябої молочної порід переважають стандарт за 4-ма промірами із 6-ти (за шириною та обхватом грудей, косою довжиною тулуба та шириною у клубах), а тварини української чорно-рябої молочної породи – лише за 3-ма. В цілому із наявних молочних порід найбільше наближаються до стандарту голштинської породи показники корів голштинської породи української селекції (різниця склала в середньому 1,1 см).

Що стосується індексів та спеціальних індексів, то слід відмітити, що тварини голштинської та української червоно-рябої молочної породи мають деяку перевагу над чорно-рябими ровесницями за індексами та дещо переважають стандарт голштинської породи. Первістки усіх порід відносяться до молочного типу. Але за величиною індексів виявлена деяка перевага голштинських та червоно-рябих корів-первісток – вони переважають стандарт голштинської породи за 9-ма індексами із 12-ти, а ровесниці української чорно-рябої молочної породи за 8-ма із 12-ти.

Література

1. Пелехатий, М. С. Племінний підбір у відкритій популяції молочної породи [Текст] / М. С. Пелехатий, Л. М. Піддубна, Д. М. Кучер // Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва : зб. наук. праць Білоцерк. держ. аграр. ун-ту. – 2012. – Вип. 7 (90). – С. 94–98.
2. Єфіменко, М. Перспективи розвитку української чорно-рябої молочної породи [Текст] / М. Єфіменко М., Б. Подоба, Р. Братушка // Тваринництво України. – 2014. – № 5. – С. 10–14.
3. Масо-метричні параметри тулуба корів-первісток голштинської та українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід в умовах молочного комплексу [Текст] / М. С. Пелехатий, Л. М. Піддубна, Д. М. Кучер,

О. А. Кочук-Ященко // Вісник Сумського НАУ. – Наук. журнал. Серія “Тваринництво” – Суми. – 2016. – Вип. 7 (30). – С. 82-88.

4. Антоненко, В. І. Лінійна оцінка молочної худоби [Текст] / В. І. Антоненко // Вісн. аграр. науки. – 1998. – № 8. – С. 36–38.

5. Пелехатий, М. С. Оцінка молочної продуктивності за екстер'єром [Текст] / М. С. Пелехатий, О. А. Кочук-Ященко // Тваринництво України. – 2014. – № 11. – С. 5–9.

